

TOSAMA

GLASILO DELAVCEV TOSAME

Glásilo
izhaja od
meseca
oktobra
1965

Št. 6
junij
1986

Število
izvodov
1400

Leto
izdavanja
XXI

Ko odhajamo na počitnice

Ko odhajamo na počitnice

zaradi naglice, ki je značilna za današnji tempo življenja, se nam lahko zgodi, da pozabimo pred odhodom na nekatera pomembna opravila. V gospodinjstvu ne pozabimo

- izklopiti pralni stroj, pomivalni stroj, električni štedilnik, TV in radio aparat. Od gospodinjskih aparatov pustimo vklopljeno samo hladilno skrinjo
- zapremo vse pipe ter ventile, posebno ventil pri plinski bombi
- ugasnemo vse luči pred odhodom iz stanovanja, dobro zaklenemo predsobna in vhodna vrata
- ključ pustimo sorodniku ali sosedu, da občasno preveri delovanje hladilne skrinje, zalije rože, nahrani ribe, ptička itd.
- pri zlaganju prtljage upoštevamo oblačila za tople in hladnejše dni, za otroke ne smemo pozabiti na njegove najljubše igrače, posebno tiste za spanje

Pri avtomobilu ne pozabimo

- pregledati gume, če so pravilno napolnjene
- pregledati hladilni sistem in za vsak primer vzeti liter hladilne tekočine s seboj

- prekontrolirati nivo olja v motorju in tesnila
- pregledati akumulator in po potrebi doliti destilirano vodo
- vzeti s seboj dvigalo in ključ za snemanje kolesa, varovalni trikotnik, baterijske svetilke, pregrinjalo za avto (v primeru toče) ter škatlo prve pomoči
- prekontrolirati svetila: luči, smerne kazalce, stop luči, vzvratne luči
- tik pred odhodom preverimo vse dokumente, ki jih rabimo: osebne in vozniške

Na poti ne pozabimo

- da nismo sami na cesti
- da papirčkov od bombonov ter ostalih odpadkov ne odmetavamo skozi okno
- da so sopotniki obzirni do voznika in se prilagodijo njegovi naravi, v govorenju ali zahtevah vožnje
- med vožnjo si vzamemo čas za postanek
- pri hrani ne pretiravamo in se vozimo ne presiti, pijemo sadne sokove
In po vseh pripravah, naporu, ko prispemo na cilj, samo še uživamo, kajti zaslužili smo to.

Letos letujem prvič v Tosaminih kapacitetah. Odločila sem se za Červar, škoda le, da je letovanje omejeno na sedem dni.

(Zvonka Judež)

Tako kot lani, se tudi letos odpravljamo v avtokamp Stella Maris v Umag, kjer imamo za celotno poletno sezono postavljeno prikolico. Otroka bosta tam preživela večino počitniških dni, jaz pa jima bom delala družbo tri tedne.

(Tinca Ocvirk)

Dopustovali bomo s Tosamo v Novigradu, kjer nam je zelo všeč. Tudi termin nam odgovarja — zame je sedem dni kar dovolj, več časa za do pust bi si zaradi obilice dela doma kar težko privoščil.

(Marjan Pervinšek)

Do sedaj sem večinoma letovala s starši, letos pa se mi obeta boljši dopust — letovala bom s teto. Odšli bomo v Pulo, v mesecu avgustu, ko je sonce najbolj vroče in morje najbolj slano, ha, ha, ha. Sama pa bom šla na morje za kakšen vikend in upam, da stroge mamine kontrole ne bo za menoj.

(Miranda Kamin)

Letos bom s svojo družino letovala v novih stanovanjih v Maredi — treba jih je pač preizkusiti. Do sedaj sem vedno bila v prikolici. Najbolj bom zadovoljna, če bo lepo vreme, dobra družba in otroci pridni. Kot žena gasilca, pa seveda tudi kot človek, pa si želim tudi to, da v bližini ne bi nikoli zagorelo.

(Ljuba Drobne)

Z družino bom letovala v Maredi v začetku avgusta. Zaradi bolezni, ki me je težila zadnje čase, bi raje šla v toplice, vendar Dolenjske žal niso primerne. Bajje bodo v jeseni nove prikolice šle tudi v druga zdravilišča, vendar se bom takrat težko odpravila zdoma, ker se mojim trem otrokom že prične šola. Po vsej verjetnosti se bomo morali zadovoljiti kar z 1-tedenskim dopustom v Maredi.

(Polona Podboršek)

Problemi bolniškega staleža v DO Tosama

Bolniški stalež (BS) je začasna odsotnost z dela zaradi bolezni, poškodb, nege in spremstva bolnih družinskih članov, porodniškega dopusta in drugih vzrokov.

Običajno prikazujemo ločeno BS zaradi bolezni ter poškodb na delovnem mestu in izven delovnega mesta, kot izključno zdravstvene razloge. Vendar nanj vplivajo poleg resnosti obolenja ali poškodbe še številni drugi faktorji: zdravstveni, psihološki in socialni. Najpomembnejši so:

- proizvodni odnosi
- delovni pogoji
- (ne)zaposlenost prebivalstva
- delež zaposlenih žena
- delež zaposlenih iz drugih mest, pokrajin in republik
- delež polproletariata (polkmetje)
- narodni dohodek, družbeni in osebni standard
- socialna zakonodaja
- zdravstvena prosvetljenost prebivalcev
- organizacija zdravstvene službe in celotne družbe

BS predstavlja pomembno družbeno-ekonomsko postavko. Ni treba posebej poudarjati, da visoki BS negativno vpliva na produktivnost in posledično zmanjšanje dohodka DO, občine, republike in države.

TOSAMA je ena od DO občine Domžale z relativno visokim procentom BS.

TABELA 1: Primerjava % BS (samo bolezni in poškodbe) nekaterih DO v občini Domžale.

leto	Papirnica	Helios	Toko	Univerzale	Induplati	Tosama
1984	cca 5,14	6,1	4,87	5,92	4,79	7,1
1985	cca 5,18	5,4	5,01	5,48	4,64	6,0

Nalašč sem primerjal DO, ki imajo obratne ambulante. Vse podatke v tej tabeli sem dobil iz DO samih. Značilno zanje je, da pri izračunavanju % BS upoštevajo le delovne dne-

ve v letu, medtem ko zdravstvena statistika upošteva vseh 365, oziroma 366 dni v letu. Zaradi tega zdravstvena statistika prikazuje nekoliko nižji BS.

To nas v nadaljnjem izvajanju ne bo motilo, saj sem uporabil druge pokazatelje, ki povedo več o strukturi BS:

IF (indeks frekvence)

— pogostost odsotnosti, to je število primerov odsotnosti z dela na 100 zaposlenih delavcev v 1 letu.

IT (indeks teže)

— resnost ali povprečno trajanje ene odsotnosti izraženo v dnevih.

Iz tabele 2 je razvidno, da se delavci DO TOSAMA pogosto zatekajo v BS. V povprečju je vsak od cca 1000 zaposlenih 1,7 krat v letu nekaj manj kot 10 dni v BS samo zaradi bolezni in poškodb. Če temu dodamo še ostale oblike BS, lahko rečemo, da je vsak delavec več kot 2 x letno odsoten nekaj več kot 10 dni iz t.i. zdravstvenih razlogov.

TABELA 2: Primerjava števil primerov BS, števila izgubljenih dni, IF in IT za leto 1984 in 1985.

Število zaposlenih v DO TOSAMA leta 1984 — 1024 delavcev
leta 1985 — 1028 delavcev

Mi pa iz izkušenj vemo, da le določeno število delavcev redno obiskuje zdravnika. Kronični bolniki so tukaj izvzeti, saj so praviloma dolgo časa v BS. To pomeni, da je nekaj delavcev skoraj vsak mesec v letu v bolniškem staležu en dan ali več.

Domnevo potrjuje tudi IT, BS namreč povprečno traja le 10 — 12 dni.

Nimamo kaj skrivati! Tako razmerje indeksov nas mora resno skrbeti, saj kaže, da je nekaj zelo narobe. Zadeva je zapletena, obrazložitev pa na osnovi obstoječih podatkov nemogoča. Če se zatečemo k poenostavitvi, pridejo v poštev v glavnem trije vzroki za nezavidljivo situacijo.

1. Slabi delovni pogoji (velike temperaturne razlike, preprih, prah, ropot, prisilna drža, težko delo).
2. Delavci z BS rešujejo različne težave, ne samo zdravstvene (konfliktne situacije na delovnem mestu in v družini, preobremenjenost, slaba motivacija za delo, delo doma).
3. Pomanjkljivo zdravstveno varstvo delavcev.

Iz poročila statistične službe ZD Domžale povzeman, da je bilo v letu 1985 v OA TOSAMA ob prvih pregledih daleč največ prehladnih obolenj dihal (266 primerov), kar bi lahko povežali tudi z neugodnimi toplotnimi razmerami in obilico prahu na delovnem mestu. Podobno je pri obolenjih živčnega sistema in čutil (108 primerov), ker gre v veliki meri za vnetne procese, ali bolezni lokomotorne aparata (105 primerov), kjer so v ospredju revmatične težave in posledica prisilne drža. Bolezni prebavil predstavljajo tudi pomembni delež obolenja (171 primerov) in so pretežno posledica nepravilne prehrane, nezdravih navad in vplivov stresa.

Vendar slabi delovni pogoji niso posebnost TOSAME, vsaj ne v primerjavi s tekstilno industrijo Induplati Jarše, ali s kemično industrijo Helios, Papirnico Količevo...

Ali se delavci TOSAME zares v večji meri zatekajo v BS kot v drugih DO? Zakaj?

DO TOSAMA ima po večletni (svobodni izbiri zdravnika) spet svojo obratno ambulanto, primerjamo pa se z DO, katerih OA delajo neprekinjeno eno ali dve desetletji. Res je,

Štev. primerov BS

Štev. izgubljenih dni

	1984		1985		IF		IT	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985	1984	1985
Bolezni, sp. pregled, poškod. izven dela	1632	1678	19096	16156	159,38	163,23	11,70	9,63
Poškodbe na delu	62	64	1508	735	6,05	16,23	24,32	11,48
Nega	476	418	1425	1034	46,48	40,66	2,54	2,21
Spremnstvo	138	94	141	95	13,48	9,14		
Porodni dopust	29	21	6830	5052	2,83	2,04	235,52	240,57
SKUPAJ:	2337	2271	28997	23072	228,22	220,91	12,40	10,16

da se zdravniki menjavajo, vendar se koncept dejavnosti medicine dela ne spreminja, temveč se širi in pogloblja. Vprašanje je torej: »Kakšen vpliv je imela na BS svobodna izbira zdravnika?«

TABELA 3: Prikaz procenta BS v razdobju 1980 — 1985

letno	1980	1981	1982	1983	1984	1985	I. tromes. 1986
% BS	7,7	8,7	8,2	8,0	7,1	6,0	7,7

Tabela kaže upadanje % BS iz leta v leto.

Slika pa je v I. tromesečju letošnjega leta povsem drugačna. Procent BS je porasel kar na 7,7, kar predstavlja v primeru z lanskim letom precejšen porast. Je to zaradi razširjenosti prehladnih obolenj v zimskih mesecih in na začetku pomladi? Ne mara pa imajo pri stvari kaj opraviti tudi nemedicinski pojavi, kot so gospodarske težave in socialna zakonodaja. Nekateri delavci in delavke raje izberejo bolniški stalež, kot da bi

sprejeli »prisilno« spremembo delovnega mesta, ali pa se zaradi manjših zdravstvenih težav zatekajo v BS, če jim nadomestilo prinese relativno enakovreden dohodek kot redno delo.

So pa tudi taki delavci, ki se ne radi odpravijo k zdravniku in se začnejo zdraviti, ko je bolezen že napredovala. Le-ti primeri so bolj izje-

vikend in le zdravja ter miru bi želela v prihodnosti. »Tisti, ki smo dali skozi vojno, že vemo, kaj je mir, svoboda, pa če tudi bi bilo veliko manj za lonce,« je zaključila pogovor Ivanka.

Vsem našim jubilatkom tudi mi čestitamo v želji, da bi jim bilo v prihodnosti vse najboljše ter še mnogo cvetočih majev.

ing. Viljem Dolenc

Mikroračunalniki in Tosama

Pri vsej dobri volji, ki morda spremlja prizadevanja za uvedbo avtomatizacije z mikroračunalniki pa se moramo sprijazniti z neljubo stvarnostjo. V nekaterih delih Jugoslavije je nezaposlenost med najvišjimi v Evropi medtem ko je v Sloveniji najnižja. V takih pogojih je možnost širše uvedbe avtomatizacije tudi tekstilnih procesov z mikroračunalniki izjemno slaba. Tudi v Tosami se lahko v prehodnem obdobju, ki ga označujejo temelji plana 1986 — 1990 začasno »upiramo« avtomatizaciji z večjo produktivnostjo in predvsem z boljšo delovno moralo, čeprav ne smemo izgubiti izpred oči cilja, da mora biti v naslednjem srednjeročnem obdobju avtomatizacija širšega obsega.

Morda je čas, da natančneje pogledamo, kaj pomeni beseda avtomatizacija, kakor jo uporabljamo v tem stavku. Avtomatizacija je mlada znanost, ki obsega naslednja tehnična področja: merilno tehniko, krmilno tehniko, regulacijsko tehniko, tehniko strojne obdelave podatkov — računalništva in tehnika daljinskega prenosa podatkov.

Če želimo avtomatizirati katerokoli od naštetih področij je treba najprej napisati točen opis tehnološkega postopka, ki ga želimo avtomatizirati. To mora narediti tehnolog. Take ljudi že imamo v delovni organizaciji in bi jih bilo treba le dodatno usposobiti. Tehnik avtomatik potem po skrbi za ustrezne sisteme za izvajanje avtomatizacije. Za ta namen mora obvladati soft in hardware (to so mednarodno uveljavljeni nazivi iz angleškega jezika in označujejo tako imenovane programe in strojno opremo visoke tehnologije). Takšno delo lahko poteka le če so na voljo sredstva za koordinirano izpolnjevanje zapletenih nalog. To delo mora opraviti organizator. Tudi v tem primeru velja, da bi organizatorje z dodatnim namenskim izobraževanjem lahko našli v Tosami, medtem ko tehnikov avtomatikov v Tosami ni bi jih verjetno tudi z namenskim izobraževanjem težko dobili, čeprav tudi to ni nemogoče. V skrajnem primeru bi morali razpisati štipendijo ali pa združiti delo in sredstva z že izkušenim strokovnjakom.

ma kot pravilo, vendar ima tako ravnanje tudi negativne posledice.

To so več ali manj ugibanja. Na žalost s podatki, ki so nam dostopni nikoli ne bomo prišli bližje resnici. Kazalo bi poiskati pomoč. Informacijski zdravstveni center v Ljubljani, kjer računalniško obdelujejo BS za celotno Slovenijo, ustreže tudi naročnikom s posebnimi željami. To sicer ni zastoj, vendar bi se naložba obrestovala, če bi z njihovo pomočjo odkrili vzroke problematičnega BS in jih začeli sistematično odpravljati.

Goršek dr. Matija

Življenje teče

V maju, mesecu cvetja so dopolnile petdeset let naše delavke Ivanka Cerar, Ana Švigelj in Ivanka Prelovšek.

Vedno so najrajši delale, bolj kot pa govorile, zato so tudi ob svojem jubileju izrazile željo, da ni o njih preveliko besed.

Ana Švigelj je delala vseh 35 let v Tosami, od tega 1 leto v konfekciji, ostala leta v trakotkalnici. Ana rada zamahne z roko češ, kaj bi se pisalo o meni. Zato pa so njene sodelavke o njej napisale, kar nas je vedno razveseljevalo, kadar smo kaj potrebovale in jo prosile. Ana dela še nekaj dni in poslovila se bo od svojega delovnega mesta in sodelavk. V prihodnosti si najbolj želi zdravja. Doma ji bo v veselje vnuček ter vsa dnevna opravila, s katerimi je vsaka žena vedno zaposlena.

Ivanka Cerar je natkala še in še metrov tkanje v tkalnici širokih tkanin. Zadovoljna je z delom, z vsem kar jo obdaja. Nepozaben je zanjo tisti dan, ko so sprejeli sina v službo. In ko zapusti stroje in ves ropot, vzame v roke knjige in bere. To je njeno veliko razvedrilo. Prijetno je bila presenečena ob prejemu knjige za priznanje dolgoletnega dela. Ivanka si v prihodnosti samo to želi, da bi bila s sinom zdrava.

Ivanka Prelovšek je na delovnem mestu v mikalnici. Že kot otrok je služila, prva prava služba pa ji je bila v obratu družbene prehrane za Beži-

gradom. »To ne bom nikoli pozabila, kako sem celo noč lupila krompir za velike navadne kotle, ki so bili tedaj.« Pa kako bi pozabila vožnje s kolesom, ko se je vozila iz Doba v Ljubljano. Pa tega, kako je hudo, ko rad delaš, pa zaradi boleznih ne moreš več tako, kot si nekdaj in misliš, da te zato težko gledajo. Vesela je, da ima svojo hišo, vrt, dve hčerki, od katerih ena še hodi v šolo, starejša pa je poročena in ima Ivanka že veselje z vnučkom. Rada hodi z možem na

Kadar se bomo odločili, da stara informacija sploh ni nobena informacija, ki bi nam pomagala pri vseh odločitvah in taka so vsa poročila, bilteni, analize, plani sploh vse kar se v tovarni piše na roko ali s pisalnim strojem ampak je prava informacija tista, ki je sveža še ta trenutek, takrat bomo razumeli kaj pomeni avtomatizacija vsaj delno.

Ko bomo naše stroje preuredili tako, da se bodo sami prilagodili različnim materialom, hitrostim, natančnosti itn. bodo ti stroji avtomatsko krmiljeni.

Ampak začeti enkrat moramo. Če bi začeli pri opisih, ki so osnova za vse nadaljnje delo lahko rečem še tole: Pridobljeno dodatno znanje za izdelavo opisov mora biti enako razumljivo avtomatiku specialistu kakor tudi tehnologu specialistu. Pri tem je

treba za opisovanje uporabljati standardizirane simbole, ki omogočajo enostaven prehod na strojno obdelavo z računalniki. Nekaj uveljavljenih načinov opisovanja je: besedni opis, tehnološka shema, izjavnostna tabela, funkcionalni diagram, funkcionalni načrt, diagram poteka, vezna shema...

Vsak bolj naznačen nadaljni zapis bi presegel namen članka in glasila Tosama. Morebitnim bralcem se opravičujem za mesta kjer nisem bil jasn v tem opisu. V tem skromno zastavljenem članku želim povdariti, da je vse do sedaj povedano **le drobec znanja, ki ga moramo v najkrajšem času osvojiti vsi**, predvsem pa v svojem znanju in delovanju preseči. To bo v korist nas samih ter naše širše družbene skupnosti.

(konec nadaljevanj)

Sejem civilne zaščite v Kranju

SEJEM CIVILNE ZAŠČITE V KRANJU

V torek 27. maja 1986 ob 10 uri je predsednik predsedstva SAP Vojvodine Djordje Radosavljevič odprl 14. specializirani sejem opreme in sredstev civilne zaščite v Kranju.

Domači in tuji proizvajalci in specializirane organizacije razstavljajo na sejmu opremo in sredstva civilne zaščite za:

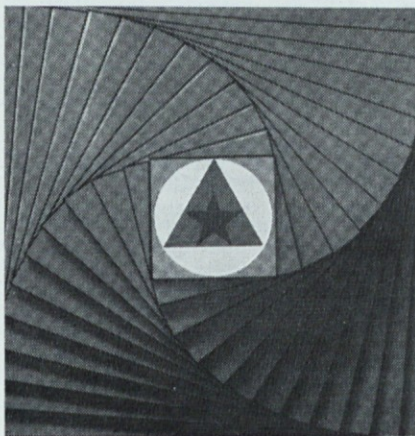
- osebno in vzajemno zaščito
- protipožarno zaščito
- zaklonišča
- prvo pomoč, splošno zdravstveno pomoč in preventivno medicinsko zaščito za delo v izrednih primerih — razmerah
- detekcijo, dezimetrijo, dekontaminacijo
- prečiščevanje vode
- zatemnenje objektov
- odstranjevanje ruševin in reševanje zasutih oseb izpod ruševin
- reševanje na vodi
- prvo veterinarsko pomoč
- detektiranje ubojnih teles
- začasno bivanje in oskrbo prebivalcev v vojni in ob velikih nesrečah
- maskiranje

Opremo in sredstva za potrebe službe opazovanja in obveščanja in za ostale oblike družbene samozaščite kot so za tehnično zaščito:

- območij, objektov in naprav
- vnetljivih snovi
- zaupnih dokumentov in drugo

Razna posvetovanja, praktične demonstracije

Ni dolgo, ko smo mislili, da je oboževalna tekma nevarna za vse človeštvo. Le-to se danes srečuje tudi z

jedrsko realnostjo, ki se postavlja pred svetovno javnostjo z vprašanjem ali smo sposobni in usposobljeni obvladati zastrašujočo moč jedrske energije.

Po katastrofi v Černobilu, katero smo doživeli tudi mi, se je strah pred jedrsko nevarnostjo še bolj povečal.

To se lahko opazi na sejmu, in temu problemu so hitro prisluhnili proizvajalci opreme kakor tudi trgovci, kateri so posvetili veliko pozornosti sredstvom za merjenje sevanja in sredstvom za zaščito pred tem.

Tudi obiskovalci sejma se najpogosteje ustavljajo pred štandi s temi pripomočki.

Največ obiskovalcev je iz vrst štabov CZ, štabi TO, gasilcev, RK in drugi.

Na našem razstavnem prostoru je zanimanje za torbice CZ in ostalih artiklov za nudenje prve pomoči.

Srečanje je uspelo

24. maja smo se torej srečali na Studencu. Vse je potekalo po predvidevanjih, celo vreme se je kar dobro držalo. Lahko rečemo, da je srečanje minilo v splošno zadovoljstvo — tako obiskovalcev kot organizatorjev. Letem gre tudi zahvala za trud, ki so ga vložili v izvedbo našega praznika.

Srečanje je potekalo v okviru številnih majskih praznikov — od praznika dela, prek dneva zmage, občinskega praznika in dneva mladosti. Ob tej priliki smo podelili tudi nagrade dobrim, vestnim in tovariškim delavcem. Vsaka sredina je iz svoje osnovne organizacije predlagala po dva ali tri delavce. Nagrade — knjigo SLAVA VOJVODINE KRANJSKE — so prejeli:

- iz OO Sindikata I: Bolhar Majda, Velkavrh Iva, Cerar Jerca
- iz OO Sindikata II: Žordani Stane, Pirnat Ivanka, Štrukelj Stane
- iz OO Tkalice: Brenčič Marija, Cerar Ivanka, Bo rec Magda
- iz OO FILTRI: Pavlič Andrej, Smolnikar Jelka
- iz OO DSSS: Borštnar Dušan, Bernot Janez, Kerč Franc

Vsem nagrajencem iskreno čestitam ob nagradi, ki je zahvala sodelavcev in delovne organizacije za njihovo požrtvovalnost.

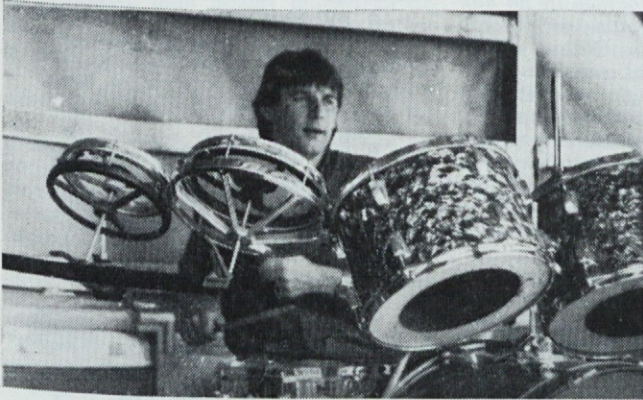
Peto srečanje Tosamovcev je tako za nami. Še enkrat v imenu sindikalne organizacije hvala vsem članom pripravljalnega odbora, zlasti pa Dušanu Borštnarju, ki je vodil priprave letos že petič. Zahvaliti pa se moramo tudi »delovnemu osebju« za njihovo dobro voljo v kuhinji, na stojnicah, pri izdaji bonov, prevozu, organiziranju športnih iger, postavljanju in spravljanju stojnic, klopi in miz, postavljanju instalacij in sploh vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k čimboljшему uspehu srečanja.

Hvala tudi vsem udeležencem srečanja, ki se je izteklo brez zapletov in incidentov, kakršnih smo na podobnih »veselicah« vajeni.

Srečno, — in nasvidenje prihodnje leto.

Predsednica KOOZS: Marjana Lubinič

27. junij - Dan samoupravljanja

Dan kot vsak drugi, nič posebnega. Sestavljen iz dolžnosti, obveznosti na delovnem mestu, pa doma. Luč, svetlobo, sonce pomenijo simbolično lepšo sedanost in seveda tudi bodočnost. Samoupravljanje je tudi naša sedanost in mora ostati tudi naša prihodnost.

Prav je, da ob takem dnevu malo »zamenjamo žarnice« v svojem razmišljanju. Ni namreč namen ob takih prilikah se spominjati zakaj je ravno ta dan izbran za »polpraznik«, niti ne, da se ob takih dneh hvalimo o svojih uspehih. Prav pa je, da se vsaj ob tem dnevu zamislimo. Zamislimo, kaj je pravzaprav samoupravljanje? Je res samo dviganje rok na raznovrstnih samoupravnih organih. Se res sestankuje in formalno glasuje samo zaradi tega, ker to zakon zahteva. Prevečkrat premaga ta občutek, da to pomeni edino in bistvo samoupravljanja. Da je temu tako, smo si kar sami krivi. Ustava in Zakon o združenem delu daje možnost in pravno osnovo za samoupravni način odločanja, v bistvu o svojih zadevah. Toda tudi samoupravljanje zahteva potrditev v ravnanju in razmišljanju vseh. Tistim, ki jim samoupravljanje pomeni oviro, ga pač omejujejo na samo formalno odločanje. Zavedno ali nezavedno je to pristočno prav povsod od delovne organizacije pa do federacije.

Zakon o združenem delu in še prej ustava SFRJ in SRS sta delavcem dala možnost odločanja, možnost boljšega in celovitejšega obveščanja o svojem delu in uspehih tega dela. Zakonsko je opredeljeno o čem kdo odloča in na kakšen način. Te pravice ne sme nihče kvariti. Dolžnost vseh dejavnikov v samoupravi od članov delavskih svetov, njegovih komisij in odborov, članov delegacij za SIS, pa je zahtevati od poslovnih in političnih struktur vse, kar je pomembno za odločanje. To je od pravočasnih, pravih in preglednih podatkov, nuditi vso potrebno tehnično pomoč in tudi strokovno, ker člani samoupravnih organov navadno niso zadosti kvalificirani, tudi ne dovolj obveščeni iz razlogov, ki sem jih že povedal. In kjer ni posebnega interesa od poslovnih delavcev, pa ne dovolj moči uveljaviti svoje pravice pri delegatih, čisto zamre še tisto kar je v zakonu določeno. Torej moramo imeti tudi moralni pristop do samouprave, ta pristop pa je odvisen od vsakega posameznika, od stopnje njegove zavesti in odgovornosti do skupnosti.

Ob začetku III. mandata zaželim delegatom kar največ uspeha pri dogovarjanju o naših skupnih ciljih. Različni interesi se prepletajo v teh dejavnostih, uspeh pa pomeni takšno odločitev, kjer bo odraz hotenj čimvečjega števila ljudi, gospodarna in koristna, kjer bodo tudi sredstva najbolj racionalno uprabljena.

Delegatom in članom samoupravnih organov, ki so zaključili svoj mandat, se je potrebno zahvaliti za njihov prispevek k uresničevanju načela samoupravljanja. Sami dobro vedo kje so bili uspešni s kakšnim celom so bili zadovoljni. Vedo pa tudi kaj jim je manjkalo, kaj je zmanjševalo njihovo zagnanost, kaj je bilo moteče, da niso bili še uspešnejši. Iz vseh dobrin in slabih izkušenj lahko črpamo organizacijske, vsebinske in siceršnje rešitve, vse za popolno uveljavitev temeljnega načela našega socializma. Socializem — kjer nihče ne sme odločati v imenu sodelavca — mi vsi bomo živel tudi jutri in ta naš jutri smo dolžni vsi soustvarjati z vsemi svojimi dolžnostmi in pravicami.

Naj ta naš jutri bo čim svetlejši, čim bolj jasen, zato se moramo, ne samo ob dnevu samoupravljanja, zamisliti. Z polno mero odgovornosti, v vseh sredinah, lahko izpeljemo in dokažemo, da smo vredni pravice, ki jo je Ustava in Zakon o združenem delu dalo. Samoupravljanje ni in ne sme biti samo parola, temveč zbir naših hotenj in ravnanja na vseh ravneh in vseh okoljih.

Drčar Milan

Temeljnih načel ne bomo spreminjali

Delegat domžalske občine na zveznem sindikalnem kongresu, ki je bil 29., 30. in 31. maja v Beogradu je MARKO VRESK, 32-letni diplomirani pravnik iz Heliosa. Marko je leta 1978 končal pravno fakulteto, v Heliosu je zaposlen kot vodja pravne službe, v sindikatu pa je aktiven od leta 1980. Za delegata je bil izvoljen na skupščini občinske organizacije ZSS na predlog OSS.

Kakšni vtisi spremljajo Marka pred odhodom v Beograd?

Slovenska delegacija bo namreč nastopila s pripombo na Statut ZSJ.

»V Statutu so črtane določbe, ki omogočajo samostojnost republiških sindikatov. Po predhodni obrazložitvi

— slovenski sindikati so ta problem izpostavili že na republiškem kongresu — ta sprememba »baje« ne prinese nič novega. Vendar menim, da to ne drži. Slutiti je, da je to le poskus za druge, kasnejše oblike združevanja. To pa ni v skladu niti z ustavo niti s temeljnimi načeli republiškega statuta.

Slovenski sindikati se tudi ne strinjajo z določili o vstopu v članstvo, pri katerem je pogoj sprejem zveznega statuta. Z osvojitvijo te spremembe republiški statut praktično izgubi svoj pomen.

Tretji predlog slovenske delegacije bo v zvezi s sklicom izrednega kongresa. Po Statutu naj bi svet ZSJ

imel pristojnost sklicati izreden republiški kongres. Predlagamo, da bi bilo možno tudi obratno.

Vsi ti predlogi, s katerimi bomo nastopili v Beogradu, so bili osvojeni na XI. kongresu ZSS. Kljub temu so te — za nas sporne — določbe prišle iz osnutka Statuta v predlog. Osvojen je bil le predlog o trajanju mandатов sindikalnih funkcionarjev.

Kaže, da bo »borba« še huda, a Marko upa, da bodo slovensko delegacijo podprle tudi druge delegacije.

Naš delegat bo svoj referat predložil v pisni obliki. Referat bo v bistvu enak, kot ga je imela domžalska delegacija na XI. kongresu ZSS, dopolnjen s spremembami, ki so se zgodile v času med obema kongresoma:

»Glede na veliko število referatov vsi ne bodo mogli biti podani ustno. Izbor je bil že narejen. Naš referat — o samoupravnem organiziranju — bo predložen v pisni obliki. Dopolnili smo ga z izkušnjami, ki smo si jih še nabrali od marca do danes — s tem mislim na spremembe v Leku in Napredku.«

Biti delegat na zveznem kongresu vsekakor ni lahka naloga. Potrebne so številne predpriprave na vseh ravneh. Marko se je udeležil več posvetov, kjer je dobil tudi vse potrebne napotke.

»Preko medobčinskega sveta smo se dogovorili glede referatov, uporabe jezika. Domenili smo se, da na plenarnem zasedanju vsi govorimo slovensko, po komisijah pa po želji. Tudi na občinski ravni smo imeli priprave in sicer preko predsedstva, sveta OSS in odbora za pripravo na kongres.

Seveda pa tudi sam želim zvedeti čim več o tematiki, s katero bom nastopil na kongresu — tako v teoriji kot v praksi.«

Marko pravi, da bo po dogovoru naša delegacija vztrajala na svojih stališčih, kajti temeljnih načel ne mislimo spreminjati. Iz povedanega lahko sklepamo, da delegate čaka težko delo. Upamo, da bodo v svojih zahtevah uspešni.

»Zahteve slovenske delegacije so skrajno umestne in upam, da ne bodo naletele na gluha ušesa. Od kongresa pričakujem, da bo podal usmeritve za pot nadaljnjega razvijanja samoupravljanja in pustil ob strani etastične težnje.«

Marku želimo srečno pot!

M. L.

Družbena samozaščita in mi

Blíža se turistična sezona in z njo velik priliv tujcev v našo državo. S tem je relativno povečana nevarnost sovražnih dejavnosti.

Družbeno samozaščitno se organizirajo delovni ljudje v obliki organizacijskih ukrepov, aktivnosti in nalog za zagotovitev varnosti. Naj opozorimo samo na nekaj primerov, ki naj vzpodbudijo razmišljanja o tem, kako ravnati v posameznih situacijah in v konkretnih akcijah in dejavnostih, da bi zagotovili mirno življenje in varnost.

— Vsak dan se srečujemo z napadi na družbeno in zasebno lastnino, tako s strani posameznikov kot skupin

— zaradi pomanjkljive požarne preventive nam požari uničijo za desetine milijonov družbenega in zasebnega premoženja

— zaradi neustreznega samozaščitnega obnašanja smo priča brezštevilnih kršitvam javnega reda in miru, vlomom, krajam, roparskim napadom

— srečujemo se tudi s številnimi problemi v prometni varnosti, kajti materialna škoda zaradi prometnih

nesreč se stalno povečuje, enako tudi število žrtev.

V OZD je potrebno posebno pozornost posvečati prihodom neznanih oseb in vnašanju predmetov v prostore DO, varovanju družbenega premoženja na objektih, gradbiščih, kjer so nezavarovani stroji in kjer je skladiščen gradbeni material. Zagotoviti je treba zaklepanje prostorov v času odsotnosti med delom in po končanem delu.

Zaradi vse večjih problemov v zvezi z varstvom okolja je treba vzpodburjati zavest, da je treba naše življenjsko okolje stalno varovati. Pri samozaščitni dejavnosti se moramo delavci v DO povezovati z občani v KS.

V mnogih primerih bi lahko delovni ljudje preprečili nastanek varnostnega problema ali pa določen varnostni problem odpravili, če bi ob vsakem škodljivem pojavu ustrezno ukrepali. Izkušnje kažejo, da se delavci marsikdaj ne zavedajo, da določen varnostni problem neposredno zadeva tudi njihove osebne interese in zaradi nevednosti ne ukrepajo kot odgovorni nosilci družbene samozaščite.

kretno dodela in se ga da v sprejetje delavskemu svetu.

Predlog naj bo izdelan v smeri odpravljanja čakanja v vrsti in izgube časa.

Dokončni predlog naj pripravi tov. Kralj.

Glede na dolgotrajnost tega problema, je mnenje KOOZS, da se prodaja izdelkov II. vrste čim prej uredi. Če pa se bodo med izvajanjem pokazale možnosti za spremembe na bolje, se vnesejo v izvedbo predloga.

— nagrajevanje po delu

Delo komisije za vsklajevanje pripomb k razvidu del in nalog se začne 20. 5. 1986. Predvideva se, da bo do konca avgusta teoretična plat urejena, za praktično izvedbo — vnos v računalnik pa še ni jasno, koliko časa bo potrebno.

— sprotno povečanje OD

Tov. Mlakar je pojasnil, da sprotno povečanje OD, kot ga predlaga KOOZS, ni smotno. Do sedaj smo se posluževali rednih korekcij OD ob periodičnih obračunih, v primeru ugodnih rezultatov pa so bile možne tudi izredne korekcije OD med letom.

V določenem letu namreč namenimo za OD le tolikšno maso sredstev za OD, kot jo določi širša družbena skupnost, pred katero smo tudi odgovorni, da dosežene strukture delitve v preteklih letih ne bi poslabšali.

Glede na to, da prva korekcija ni izvedljiva vse do 1. aprila tekočega leta, se predlaga kot redno korekcijo še datum 1. december (11 mesečni rezultati).

KOOZS meni, da je ta predlog sprejemljiv, da pa je treba sproti spremljati dosežene rezultate in najti pravilno obliko informiranja. Ravno glede rezultatov gospodarjenja se v zadnjem času pojavljajo dezinformacije, ki povzročajo nezaupanje, zato je sprotno in jasno informiranje več kot nujno.

— vsklajevanje norm v TOZD

Dalj časa se že ugotavlja, da so norme v TOZD nevsklajane. To pomeni, da se pri enakih ali podobnih delih pojavlja različni preseg norme. Vsklajevanje norm je dolgotrajna zadeva, ki zahteva korenite spremembe na različnih področjih dela (kadrovske, organizacijske, tehnične). Ugotavlja se, da je pristop k reševanju vsklajevanja norm nestrokovno. KOOZS predlaga, da se problem norm skupaj s kvaliteto začne urejati sočasno z novim sistemom nagrajevanja.

— sindikalna prodaja

V preteklem mandatu sindikata je v dveh primerih prodaje posredovala inšpekcija. Sindikalna prodaja je bila okarakterizirana kot nedovoljena (ne-realna konkurenca).

Prodaja se dovoli samo pod zakonskimi pogoji (60% polog).

— obdaritev ob DEDKU MRAZU

KOOZS je mnenja, da naj se izvedba programa izboljša, oz. naj se popestri kulturni program, darila pa ostanejo nespremenjena.

— vprašanje informiranja

KOOZS predlaga strokovnemu kolegiju, da določi način informiranja o aktualnih temah, kadar se za to kaže potreba.

Poleg rednih informacij v TOSAMI in BILTENU se naj organizirajo še občasni sestanki po oddelkih, tako, da bo zagotovljena čim bolj neposredna oblika izmenjave informacij.

Skupni DS:

1. Sprejme se informacija o poslovanju v prvem tromesečju 1986.
2. Sprejme se SaS o temeljih plana skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS za obdobje 1986/90. Sprejme se SaS o temeljih plana Posebne raziskovalne skupnosti za obdobje 1986/90. Strokovne službe se zadalži, da pripravijo razpored republiških prispevnih stopenj.
3. Predlog za spremembo Pravilnika o oblikovanju cen se preda v 15-dnevno javno obravnavo. Sprejem Poslovnika o izračunavanju OD se odloži. Do ponovne obravnave naj služba za delitev po delu pripravi predlog s spremembo določb, ki se nanašajo na višino deleža OD za delovno učinkovitost delavcev, ki ne delajo po nor-

S sej

Konferenca OZS:

— premakljiv delovni čas

Tov. Kralj je obrazložil, da je bil na predlog sindikata sklican sestanek z vodji del v proizvodnji, na katerem se je pokazalo, da premakljiv delovni čas v čisti proizvodnji ni možen, oz. bi bil nesmoteren.

Na omenjenem sestanku je bil sprejet sklep, da se pripravi predlog za premakljiv delovni čas za neproizvodne delavce. Ko bo predlog dokončno izdelan, se pripravi za sprejem na samoupravnih organih.

Tov. Kralj je pojasnil, da so priprave v teku, glede na to, da so nekatere službe tesno povezane s proizvodnjo, druge pa manj, zato je treba za vsako posamejno službo ugotoviti, kakšen premakljiv delovni čas bi najbolj ustrezal. To pomeni, da vse neproizvodne službe ne bodo imele enakega premakljivega delovnega časa.

Poudaril je tudi, da bo z uvedbo premakljivega delovnega časa evidenca zahtevnejša in da v ta namen ne bomo zaposlovali novih delavcev.

Predlog premakljivega delovnega časa bo pripravljen do sredine junija (nekaj časa bodo vzele tehnične priprave).

— prodaja izdelkov II. vrste

Predlog prodaje je pripravljen že dalj časa, vendar ga doslej še nismo osvojili. Predlaga se, da se način prodaje (po posameznih oddelkih) kon-

- mi. Pri spremembi je treba upoštevati obstoječe kriterije in zmanjšanje zaostanka deleža delovne učinkovitosti imenovanih delavcev za delavce, ki delajo po normi.
4. Potrđi se sprememba osnov za izračun deleža delovne učinkovitosti šoferjev v višini:
- prevoženi km 5.90 din
 - tekoči km 4.10 din
 - spremljevalec tovora 2.80 din
- Novo osnove veljajo od 1. 4. 1986. dalje.
5. — odobri se uporaba sredstev v znesku 2.184.000.— din za izplačilo odškodninskih zahtevkov tov. Mahkoti.
- oodbri se uporaba sredstev za zgraditev priključka do MRP in objekta MRP v znesku 21.152.863.— din.
- odobri se uporaba sredstev za nakup avtomobila Volkswagen GOLF v znesku 2.727.000.— din + prometni davek.
- Sprejme se sklep o odprodaji poškodovanega avtomobila Zastava 101.

6. Sprejme se sklep o razdelitvi sredstev po TOZD in DSSS za potrebe kreditiranja stanovanjske izgradnje v naslednjih zneskih:
- za TOZD Saniteta: 32.216.270.— din
 - za TOZD Filtri: 4.740.450.— din
 - za DSSS: 12.418.280.— dini
7. Za delegata v konferenco delegacij zbora uporabnikov skupščine SIS RTC Velika planina se predlaga tov. Vodlan Feliksa.
- Za delegata v nadzorni odbor LB — Banke Domžale se predlaga tov. Vodlan Feliksa.
- V svet krajevne skupnosti Dob se predlagata tov. Hafner Marjan in Debevc Marjan.
8. Po priporočilu strokovne službe (SKS) prejema tov. Jamnik nadomestilo za prehrano v gotovini od dne 25. 2. 1986, kot je že sklenil skupni delavski svet na prejšnji seji.

GORENC Vojko:

Želim, da naše glasilo ostane na dosedanjih kvaliteti. Morda bi bilo treba razširiti informiranje na zunanja področja. S tem menim na obveščanje o dogodkih, ki se dogajajo izven delovne organizacije (o dejavnosti, ki se jih udeležujejo člani našega kolektiva). Želim pa tudi, da bi v glasilo sodelovalo čimveč dopisnikov.

STARE Tone:

Več sodelovanja pri glasilu — od najnižjega do najvišjega in pa da bi bil vsak TOSAMOVEC, ki bo vzel TOSAMO v roke, z njo zadovoljen.

DRČAR Milan:

Ne samo TOSAMO, razvijati tudi ostale oblike informiranja!

Vida VODLAN:

Moje sodelovanje se bo nadaljevalo tudi v novem uredniškem odboru. Intervjuji so mi od vseh obveznosti najljubši, ker sem imela možnost spoznavati naše prijetne ljudi v njihovem ustvarjanju, življenjskih izkušnjah, in spoznanjih.

Katerikoli časopis pritegne krog bralcev zaradi določenega članka. Tako je tudi pri našem glasilu. Vsak preleti tisto področje, ki ga najbolj zanima.

Mislím pa, da je tudi glasilo Tosama vez med nami sodelavci.

Brigita KLEMENC:

Imam veselje do pisanja in bom rada sodelovala z vestmi iz vrst mladine. Rada pa bi videla, če bi tudi drugi delavci sodelovali s prispevki, ne pa le godrnjali.

Uredniški odbor se predstavi

Marjana LUBINIČ:

Menim, da bi bil že čas, da naše glasilo dobi novega urednika. Dobrih pet let z veseljem urejam TOSAMO, ki pa potrebuje svež veter. »Urednikovanje« je sicer zahtevno opravilo, vendar nudi nešteto možnosti za razvijanje in izkazovanje ustvarjalnosti. Prepričana sem, da je v TOSAMI veliko ljudi, ki bi to delo kvalitetno opravljali, na žalost pa pravih navdušencev ni — neradi si nalagamo dodatne obveznosti!

Tako mi ne preostane drugega, kot da ostajam urednica še naprej. Z dosedanjimi uredniškimi odbori smo dobro sodelovali in upam, da bo tako še naprej. Od članov si želim čimveč samoiniciativnosti.

Vladka BERLEC:

Radi imamo »našo TOSAMO«, zato jej skrbimo za njeno redno in pravočasno izhajanje — vsi — vsak po svojih izkušnjah in področjih!

Nada KOROŠEC:

Moja združitev v uredniškem odboru se nanaša na obračunavanje objavljenih prispevkov. Dopisujte — ne bo veliko — vendar v današnjih časih je vsak dinar dobrodošel!

Danica MERLIN:

Želela bi, da bi svoja prizadevanja usmerili v razširitev kroga dopisnikov. Kot predstavnik sindikata v uredniškem odboru smatram, da moramo povečati število prispevkov sindikalnih aktivistov, ki nas bodo sez-

nanjali z delovanjem sindikalcev v vseh sredinah. Le s takim načinom dela, bomo dosegli, da bo vsebina časopisa odraz »življenja« celotnega kolektiva.

Simona PAŠTEBAR:

Sodelovanje v uredniškem odboru Tosame je zanimiva dejavnost, zato mislim, da jo bom opravljala z veseljem.

Zdenka KOKALJ:

Upam, da nam bo uspelo pripravljati čim bolj zanimivo in slikovito »TOSAMO«.

Uredniški odbor:

Vodlan Vida, Kokalj Zdenka, Paštebar Simona, Cvetkovič Stanka, Gorenc Vojko, ing. Merlin Danica, Berlec Vladka, Drčar Milan, Klemenc Brigita, Korošec Nada — blagajnik, Stare Tone — fotograf, Lubinič Marjana, dipl. iur. — glavni urednik

Tisk: TCP »Djuro Salaj«
TOZD Papirkonfekcija Krško

Upokojitve

Dopisuite !

Uredniški odbor v novi sestavi

Poročilo o gibanju OD v DO TOSAMA za mesec april 1986

Poročilo vsebuje podatke o gibanju osebnih dohodkov po oddelkih, sektorjih, po posameznih TOZD in DSSS ter celotno DO.

V podatke so zajeti osebni dohodki delavcev za polni delovni čas in nadurno delo z normativom delovnih rezultatov. Podatki prav tako zajemajo OD pripravnikov.

Podatki o povprečnem, najnižjem in najvišjem osebnem dohodku v TOZD, DSSS in DO so povezani po metodi izdelave RAD obrazca.

Služba za delitev po delu
Albina KOSMAC

štev. poročila 4/86

POROČILO O GIBANJU OD V DO TOSAMA ZA MESEC APRIL

Razredi v din	TOZD SANITETA										TOZD FILTRI	DSSS						DO TOSAMA
	PR	TO	AT	BE	MI	SK	OK	VL	VOD.	SKUPAJ		ERS	TRS	SKS	KS	VOD.	SKUPAJ	
do 60.000													1				1	1
60.000-70.000	5	10	7		38	6	4	2		72	19		2	1	1		4	95
70.000-80.000	7	19	8		66	25	22			147	30	2	2	9	37	1	51	228
80.000-90.000	4	17	23	2	23	26	16	1	1	113	22	4	5	2	8		19	154
90.000-100.000	3	1	9		6	14	4	2		39	1	1	11	3	7		22	62
100.000-110.000	1	4	4	2	6	9	2	5	1	34	3	5	21	5	8	1	40	77
110.000-120.000	1		3	7	4			5	1	21	2	5	10	3	8	2	28	51
120.000-130.000	3	2		7		1	1	2	1	17	3	1	10	6	5	1	23	43
130.000-140.000	2			4	1	2	1	1	1	12	1	5	6		7		18	31
140.000-150.000	1			3	2			3		9	1	1	3	2	5		11	21
150.000-160.000			1	1	1	1				4		1	2		3		6	10
160.000-170.000												3	1	3			7	7
170.000-180.000				1						1					1		1	2
180.000-190.000				1					1	2			1	1		1	3	5
190.000-200.000												1					1	1
200.000-210.000									1	1	1							2
nad 210.000													1		1	1	3	3
SKUPAJ	27	53	55	28	147	84	50	21	7	472	83	26	78	33	94	7	238	793

Najnižji OD	260,085	62,094	65,037	60,085
Najvišji OD	207,543	202,562	234,740	234,740
Povprečni OD	82,597	78,397	103,639	88,128

Černobil in mi

Zadnjih sto let je človeštvo prehodilo v tako hitrem tempu kot stoletja ne prej. Osvobajanje ljudi od dela v tem smislu, da bodo od dela živeli in ne životarili. Temu pomaga tudi nesluten razmah tehnike, ki ima odraz tudi v spremembah v družbi.

K razvoju tehnike sodi tudi jedrska energija, ki je začela svojo pot razdiralno s Hirošimo in Nagasaki-jem in je takoj pokazala kakšne usodne posledice ima nekontrolirana uporaba za današnji in bodoči človeški rod.

Jederski poskusi v poznih 50 letih so povzročili povečano radioaktivnost po vsem svetu. Zato so tudi prepevedali poskuse v zraku in izvajajo poskuse samo še globoko v zemlji.

Otok treh milj v ZDA, zdaj Černobil v SSSR je pokazalo nevarnosti

uporabe jedrske energije tudi v civilne namene. Zlasti zadnja nesreča bi morala biti preokretnica v odločanju za uporabo tovrstne energije. Tehnični, gospodarski in visoko strokovni razlogi morajo biti podkrepjeni z visoko moralno odgovornostjo do okolice — ljudi. Atom postaja vest človeštva. Take in podobne nesreče dokazujejo, da to ni nesreča lokalnega značaja — ene pokrajine, države, tudi kontinent je izvzet. Nesrečam na jedrskih reaktorjih smo izpostavljeni praktično vsi kot človeštvo.

Nič čudnega ni, da sta republiška mladinska organizacija skupaj z mestno iz Ljubljane organizirali protestni shod. Na tem shodu so prebrali protestne izjave vladam v Ljubljani, Beogradu in Moskvo. Mladi s svojo neobremenjenostjo s političnimi in gospodarskimi predsodki so upravičeno zaskrbljeni za svoj lastni jutri, zaskrbljeni tudi za svoje potomce. Ob

vojaški uporabi jedrske energije in tudi zaradi takih nesreč preživetja ne bo. Radioaktivni oblak blodeč po Evropi je prebudil še tiste spečene, ki so nekako še sprejemali atom kot način poti v poindustrijsko dobo. Toda za kakšno ceno — vas vprašam?

Kljub različnim komentarjem, tudi pri nas, so odgovorne — zlasti strokovne službe ravnale v skladu z moralnimi načeli in storili vse, kar se je v danem trenutku dalo storiti. Nevidno silo, ki je ne vonjaš in ne občutiš (vsaj takoj ne), pokažejo le aparature. Pokazali so, da smo ustrezno opremljeni in tudi organizirani tudi za primer hujših primerov.

V bistvu je bila odlična nenapovedana akcija NNNP tudi z ciljem ljudem dati kar največ informacij o nevarnostih in posledicah radiacije. Kako se obnašati in ravnati ob podobnih primerih, ki bodo kljub našim in prizadevanjem vseh dobro mislečih

ljudi — postajali naša vsakdanjost. Sploh pa, če se bo neodgovorno ravnanje z atomi zlasti v vojaške namene in tudi civilne namene ravnalo navzkriž z človečnostjo. V nasprotju z humanostjo in skrbjo za naš jutri in jutri naših otrok in njihovih potomcev.

Dokler pa bodo nesreče le orožje v propagandnih vojnah med blokoma za dokazovanje svoje skrbi za človeštvo, temu ne bo tako. To tembolj zato, ker to svojo skrb podkrepijo s prstom na sprožilcu jedrskih raket!

Jedrsko energija mora postati last človeštva kot univerzuma, last razuma in morale, last nas in potomcev. V atomu se skriva prevelika sila, da bi smela imeti dominacijo nad njo le

peščica in odločati o njeni uporabi v »IMENU ČLOVEŠTVA«. Poleg tega ne bi smeli atom uporabljati še za izsiljevanje svojih koristi, političnih in gospodarskih, vsiljevanje svojih pogledov na stvarnost.

Od jedrske energije bomo odvisni, toda na nas je, da samo v dobrem smislu, kajti drugače se bomo spet in spet s strahom ozirali v nebo za deževnimi oblaki, ki bi mogoče prinesli tudi nevidno smrt.

P. S.: Stopnja radiacije je bila pri nas ob tej nesreči približno enaka kot v času največjega števila poskusov z atomsko bombo.

Drčar Milan

POZDRAVLJENI TOSAMOVCI!

Spričevala se že bližajo in kot veste je to znak za počitnice, trajajoče dva meseca. Otroke boste lepo poslali v kolonijo ali k starim mamam, do čim bodo študentje hitro pogledali, kje bi se kaj zaslužilo, da si bodo tudi oni privoščili ali morje ali hribe ali pa tudi nove knjige. Seveda obstojajo tudi manj prizadevni, ki še kar naprej »žicajo« kakšno babico, ki jo obiščejo za pet minut iz nuje, ali mamicco (tastaro) prosijo (vržejo na fineto) za denarčke (za malo keša). Mi, ki smo delavci z dopustom, pa seveda nimamo dva meseca počitnic, kar je slaba stran zaradi otrok, ki so navezani na starše. Ampak ima dobro stran, da si ga lahko poljubno vzamemo »če čemo«. Pri šolarjih pa »nema trte mrte«. Kakšnem dopust neki... No, pa naša Tosama ima prikolic, hišice in lepo se bomo odpravili v bližnji prihodnosti vročinski mrzlici nasproti.

Mladinci so odšli na pospravljanje hišic in prikolic. Ker sem jih lastno-ročno preiskusila, vem da bodo naredili vse, kar bo treba. Dekleta bodo pomivala in ribala, fantje pa bodo trkali in pospravljali izven.

Ker je veliko med ljudmi, da nič ne delajo, vam hočem nekaj povedati. Doma pospravljati, kaj ne? Tudi 2 krat tedensko. Gospodinje dobro vedo, da morajo. Kar dobro obrnite hi-

šo, da je pospravljeno. Sicer pa se na steklu ali lesu ali umetni snovi kar nabira in nabira. Zatorej naši mladinci ne morejo pomagati, če pada dež in osvinja okna, ter če kakšnega pajkeca zebe, gre na toplo kajne. Njega nič ne briga, ali je pospravljeno ali ne. V glavnem, da je suho. Kje pa ste že videli pajka pod tušem? Torej obljubili so mi, da se bodo potrudili in ker so to fejest mladinci, vam bodo v naslednji Tosami tudi oni kaj povedali. Prvi, ki grejo na morje, dobijo lepo. Seveda pa 7 dni ni veliko in dopust je dopust. Zato tudi nismo tako natančni kot doma. Sicer pa, važno je vreme zunaj, ne pa v prikolic. Zatorej uživajte, ne jezite se (od tega raste zadnjica), ne obupajte če vam otrok kaj polije ali pokvali. Kar napišite, kaj je narobe, če se v prikolic naredi med vašim dopustom, da to hitro popravijo in ne, da se vleče celo sezono in deli jezo pri strankah. Pa tudi ne jezite se nad mladinci, češ oni so krivi, če vrata škripljejo, ali če je zaveza utrgana. Tiste, ki jih ni, je najlepše opravljati in jih dajati v lonček. Pa kljub vsemu, kaj bi le. Mladina želi vsem lepo vreme, morje brez mežur, lepo rjavo barvo, slano vodo, srečno vožnjo.

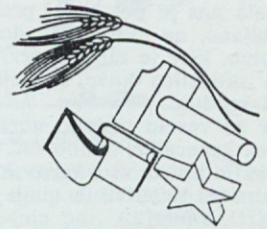
IN DOBER ŽUR : NASVIDENJE.

Kebrček

Pri nas je pa kukavica že kar udomaćena. Saj kuka celo leto.

Molzna pesmica

Vsak dan bolj hiram praznomošnjik,
vse molze me, saj sem potrošnik.
Vsak dan bolj hujšam, se sušim,
privoščil bi si kaj, a s čim!
Vse molze me: trg, trgovina,
elektrika in stanarina,
kuriivo — sploh se vse draži,
kako občan naj preživi?
Ko zbolel bom, ker ni denarja,
bom poiskal veterinarja,
kam naj sicer se, res ne vem,
kot molzna krava zdravit grem.

Ali ste že slišali

da porabimo za najvažnejše človekove potrebe 55 l vode na dan? 4,5 l kot pijače, 4 l za kuhanje hrane, 5,5 l za umivanje, 40 l za kopanje in le 2 l za pomivanje posode!

Ko se je Jožek oženil, je zbral ves pogum in vprašal svojo ženo.

»Draga, ali si imela pred menoj kakšnega fanta?«

Zenska se sladko zapeljivo nasmeji in pravi:

»Oh ne Jožek, fanta pa res ne. Punčko.«

Žene!

Milica se zbudi ponoči in vsa prestrašena ruka Jožeta.

»Jože zbudi se, slišiš, Jože.«

Jožko pa ves v snu in prestrašen plane pokonci in vpije:

»Kaj je, tatovi, kje so...?«

»Ne to, ampak uspalne tablete si pozabil vzeti zvečer.«

Kebrček

Junij od 1500 do 19.....

1. 6. 1949 je umrl veliki slovenski pesnik in prevajalec OTON ŽUPANČIČ.

6. 6. 1941 so se slovenski partizani prvič spopadli z Nemci na Jelovici

8. 6. 1508 se je rodil Primož Trubar.

22. 6. 1941 je bilo ustanovljeno glavno poveljstvo partizanskih čet Slovenije.

22. 6. 1941 je nacistična Nemčija napadla Sovjetsko zvezo.

27. 6. 1950 je bil sprejet zakon o delavskih svetih.

Kaj pravi mesec junij o....

Če Urban molči, Vid suši, dobra letina sledi. Sveti Vid dežja ne daj, da bo lepše zetve kaj. Kakršno je vreme kresnic, tako bo tudi žanjic. Sever, ki v tem mesecu vleče, obilo žita v deželo privleče.

AKO SE KUKAVICA DOLGO PO KRESU OGLAŠA, PRAVIJO DA DRAGINJO PRINAŠA.
P.S.

Mali oglasi

Ugodno prodam 2 letni gumi Tiger za Zastavo 101.

int. 318

• Prodajam novo motorsko čelado UVEX št. 58.

int. 299

SINDIKALNI IZLETI

TOZD Filtri — Vipavska dolina in Postojnska jama

10. maj 1986, lepo in nekoliko hladno sobotno jutro, pa vendar na TOSAMINEM parkirišču mnogo bolj živahno in veselo kot dan poprej. Nič čudnega, saj smo vsi prišli zato, da gremo na IZLET; Vir — Ljubljana — Postojna — Razdrto — Vipava — Zemono — Ajdovščina — Nova Gorica.

Še predno smo se povzpeli v Integralov avtobus je zavladala dobra volja in da bi se le ta obdržala čez celi dan, so nam pomagale steklenice z različno vsebino, pa vendar z enakim učinkom.

Peljala nas je pot skozi prebujajočo Ljubljano, na avto cesto do motela v Lomu, kjer je bil naš prvi postanek za skodelico kave in velik TOSAMIN sendvič.

Ovir za veselo in lepo ubrano pesem (brez generalke) ni bilo več. Spremljala nas je skozi vso Vipavsko dolino, znano po kvalitetnih vinih in gradu iz XIII. stoletja.

Naslednji postanek na hribčku s prečudovito urejeno okolico na dvorcu ZEMONO. V salonu pohištva smo si ogledali ves proizvodni program Lipe Ajdovščine — pohištvo, ki s svojo obliko in funkcijo pričara nežnost, udobnost in praktičnost.

Ker je bila še prerana ura za pravi poročni ceremonial, poročna dvorana pa je v svoji slavnostni podobi vabila, smo poročni obred izvedli kar sami, brez strogega matičarja in predpisanih recitalov.

Ker pa naši »slavljenici« še niso imeli »svečanih« oblek, smo jo hitro popihali proti Novi Gorici, čez mejo. Druga skupina pa na hrib med Novo

Gorico in Rožno v samostan Kostanjevica k »molitvi«.

NOVA GORICA je obmejno mesto, ki se je v zelo kratkem času razvilo v moderno mesto z mejnim prehodom v Solkanu.

Mejo smo prestopali več ali manj pregledani od mož postave z rjavimi uniformami. No, posamezniki so jim bili toliko bolj všeč, da so jih osrečili s temeljitejšim pregledom po torbica in žepih. Oh, vsega nam pa le niso našli in pobrali, zato brž čez tunel in že smo po rokah premetavali vrečke s črnim zlatom. Joj, koliko čudovitih reči se nam je še ponujalo, katerih pa naše denarnice z dinarji niso prenesle.

Samostan Kostanjevica z bogato knjižnico (Bohoričevo slovnico iz leta 1584) je bil ustanovljen v XVII. stoletju. V njem je grobnica francoskega kralja Karla X, ki je umrl v Gorici. Pozneje pa so tu pokopali še njegovega sina in grofa Chambordskega.

Ogled samostana je spremljala Mihova harmonika in prav ti prevabljeni glasovi in radost obiskovalcev so za nekaj trenutkov spremenili tiho življenje samostana.

Za Novo Gorico cesta krene proti jugozahodu v AJDOVŠČINO — središče Vipavske pokrajine, v kateri je bila 5. maja 1945, sestavljena prva Slovenska vlada.

Nas pa je na Titovem trgu čakalo obilno in okusno kosilo; pa harmonika, pesem in ples.

Že dobro segreti od vročega dopoldanskega dneva, nadaljujemo pot proti POSTOJNI, proti eni največjih in najlepših jam v svetu, katero opisuje že Valvazor.

POSTOJNSKA JAMA z velikimi skalnatimi dvoranami in prečudovi-

timi stalaktiti in stalagniti je pravo razkošje lepote. Dolžina do zdaj znanih in raziskanih kanalov, katere je izdolbla Pivka, znaša preko 22 km. V jami živi človeška ribica, ki se je ves čas obdržala samo v pogojih podzemskega dinarskega krasa.

Sredi koncertne dvorane, ki je največja in najlepša pa je njeno lepoto poudarila še naša pesem: »vse mine, mine tudi lep obraz, a ljubezen ta ne mine« Živela bo tudi ljubezen do najbolj kristalnih biserov, pa tudi do temnih, ožganih stebrov kateri so se spremenili v noči iz 22. na 23. april 1944, ko so partizani v jami zažgali skladišče bencina.

Ogledali smo si tudi Predjamski grad, ki so ga zgradili v XVI. stoletju pred votlino na 123 m visoki skali nad prepadom Lokve.

V Logatcu pa smo po večerji nadaljevali z našo dobro voljo. Mihova harmonika ni dovoljevala utrujenosti in noge, že nekoliko boleče, so zopet zaplesale.

Že pozno v noč smo se vračali proti TOSAMI, vsi z isto ugotovitvijo: imeli smo se lepo in še si želimo takih izletov.

Sodelavcem in sodelavkam TOZD Filtri — posebno vsem, ki ste bili na izletu se najlepše zahvaljujem za darilo. Ocvirk T.

DSSS — Benetke, San Marino

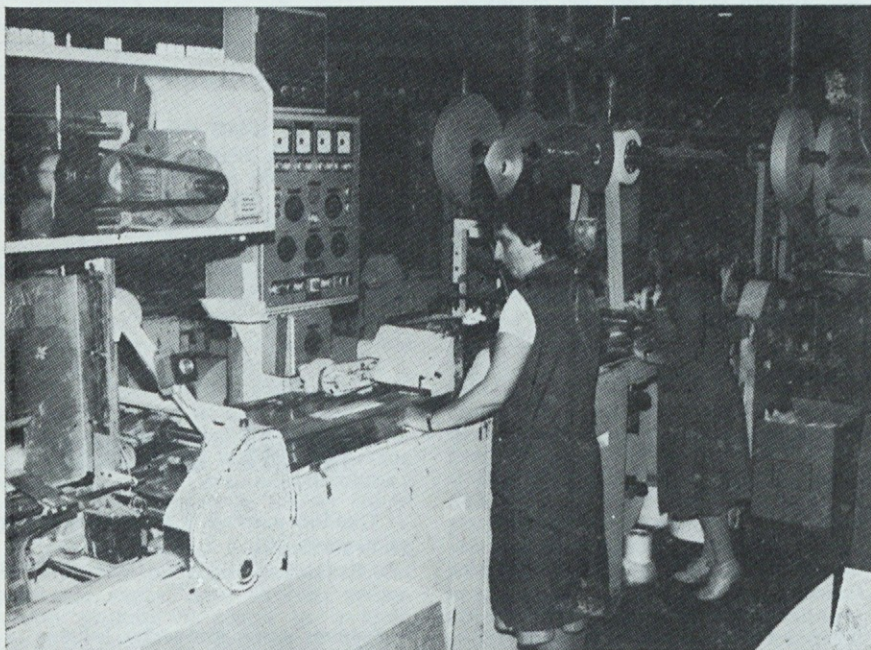
Vstali smo bolj zgodaj in večina z večjim veseljem, kot tiste dneve, ko moramo v službo. V soboto 31. maja je bil pred nami sindikalni izlet po severni Italiji.

Obmejne formalnosti smo opravili na prehodu Fernetiči, potem pa potovali najprej v Benetke. Štirideset nas je bilo, ki smo ob prijetni družbi in strokovni razlagi Kompasovega vodiča, potovali skozi pretežno poljedelsko področje sosednje dežele. Vsepovsod sama ravnina — njive ali pa gozdovi, da se ob tej enoličnosti nehote spomniš na kakšen gričevnat in hribovit predel Slovenije.

Vse kaj drugega je potem v Benetkah. Mesto zgrajeno na morju. To je za nas sicer turistična zanimivost, ob njej pa hitro spoznaš, da je bolje živeti na trdnih tleh. Ogledali smo si prelepo cerkev sv. Marka, trg pred baziliko, Most vzdihljajev in spetoma tudi stojnice s številnimi spominki. Po ogledu mestnih znamenitosti smo imeli čas tudi za nakupe, a smo ugotovili, da vodičevo opozorilo o druginji ni bilo zlagano. Kakšen spominček, potem pa konec zapravljanja.

Kar se nakupov tiče, smo si več privoščili naslednji dan v San Marinu, ki je bil poleg Benetk, najbolj zanimiv del potovanja. San Marino je majhna republika v Italiji, ima pa svojo zastavo, grb, vojsko, policijo itd. Zgrajena je na gori Titano, ki obiskovalcem poleg svojih znamenitosti nudi še prelep pogled v dolino.

Mi pa smo si poleg tega ogledali še mesto Ravenna, ki slovi po najlepših mozaikih na svetu — v tamkajšnjih cerkvah se med raznimi kamni nemalokrat zasveti tudi čisto zlato.

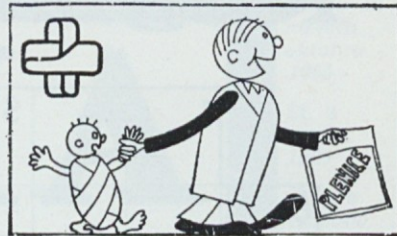
Po napornem delu se prileže izlet

Rimini pa je obalno mesto, kjer smo prenočili v enem izmed nešteto hotelov. Tu preživlja dopust vsak premožen Italijan, poleg tujih turistov seveda. Tako nam je povedal vodič in dodal, da je to tako, kot pri nas letovati na otoku sv. Štefana. Preverili vata smo, da je morje ravno tako slano in mokro kot v Portorožu in Pira-

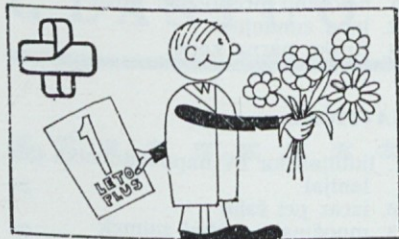
nu, zato je vseeno, če ostanemo na naši strani Jadrana.

Ker pravijo, da je najlepše doma, smo se tudi mi vrnili. Samo na kratko sem opisala kaj smo videli, bili smo tudi vesela in dobra družba, zdaj pa presodite, kako smo se imeli.

S. P.

Osebne vesti

Rojstni dan praznujejo v mesecu juniju 1986

TOZ DSANITETA

Prilavljalnica

Kos Antonija, Keršič Pavla, Lavrič Janez, Svetlin Marjan, Požar Anton,

Sanitetna konfekcija

Ficko Zora, Hribar Alojzija, Jerin Antonija, Tomažič Olga, Urbanija Marta, Zajc Metoda,

Mikalnica

Blatnik Slavka, Čevka Cirila, Dimc Marija, Jeras Tanja, Judež Alojz, Kovačič Ana, Kveder Vida, Lebar Pavla, Lenček Marta, Orehek Jože, Pavli Ana, Pervinšek Janez, Pevc Vladimir, Sedušak Ema, Žulič Vida, Šorn Jelislava, Urnkar Sonja, Vrhovec Marjeta,

Otroška konfekcija

Hafner Marta, Klopčič Irena, Urankar Ivanka, Velkavrh Ivanka, Zupanc Marta,

Tkalnica ovojev

Kerč Ljudmila, Smrekar Frančiška, Stare Olga, Keržan Ani, Šimenc Ani,

Belilnica

Drčar Milan, Gaberšek Alojz, Podbrežnik Joško,

Vlaknovinski oddelek

Nakrst Peter, Stražar Dragan,

Tkalnica širokih tkanin

Hren Darja, Hudmal Ivan, Križman Oto, Markovič Milena,

TOZD FILTRI

Barlič Marjeta, Breznik Dušan, Kočar Peter, Ravnikar Francka, Ručigaj Olga, Zajc Anica, Miketič Mojca, Lenček Ivica,

DSSS

KS

Cerar Franc, Grošelj Rok, Hafner Marija, Juteršek Vida, Juhant Vera,

Jemec Ivica, Mushica Bajram, Omaha Miran, Prelovšek Boris, Rozman Janez, Rožič Janez, Stare Janez, Štrukelj Minka,

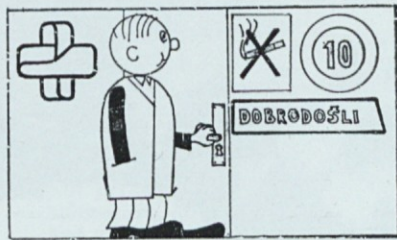
SKS, TRS, ERS

Andrejka Anton, Brecljnik Nuša, Belcijan Franc, Ceglar Milan, Capuder Alojz, Grajzar Vera, Hafner Marjan, Kerč Olga, Kump Ciril, Kamin Pavla, Kerč Joži, Novak Franc, Paštebar Simona, Rožič Alojzija, Rems Janez, Rode Brigita, Sarc Janez, Vodlan Feliks, Vehovec Boris, Jelnikar Terezija, Dolinšek Marjan

ODŠLI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE:

Bajec Jana — na lastno željo
Pirnata Urška — v preiz. roku
Frankovič Boris — sporazumno
Gregorič Elizabeta — sporazumno
Belcijan Pavla — upokojena
Kerč Jože — JLA
Križman Brigita — sporazumno

PRIŠLI V DELOVNO ORGANIZACIJO:

Perušek Suzana — ERS
Poljanšek Berta — TO
Cencelj Marija — mikalnica
Mihelčič Dušan — vlaknov. oddelek
Juteršek Marko — KS — ekspedit
Kocjančič Marija — TO
Gostič Damjana — pripravljalnica
Marinček Aleš — PO
Keržan Kati — TŠT
Sevšek Franci — ERS

RODILI SO SE:

Kolbl Marti — hči

POROČILI SO SE:

Križman Brigita por. KLEMENC
Kos Dragi por. KODERMAN
Cerar Maja por. ARNUŠ

ZAHVALE

Ob boleči izgubi najinega očeta Antona Urbanija se vsem sodelavkam in sodelavcem iz mikalnice in pomožnih obratov iskreno zahvaljujemo za izraze sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč. Hvala tudi vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti.

Anton Urbanija in
Cerar Ivanka

Ob odhodu v pokoj se lepo zahvaljujem DO za lepo knjižno darilo.

Obenem se pa tudi zahvaljujem sindikalni organizaciji DO Tosama za obisk v času moje boleznin in za denarno pomoč.

Vsem pa želim veliko delovnih uspehov in medsebojnega razumevanja.
Pavla Belcijan

Ob boleči izgubi našega očeta in brata IVANA DROLCA se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavkam in sodelavcem, ki ste ga spremili na zadnji poti, z nami sočustvovali, mu darovali cvetje in nam ustno in pisno izrekli sožalje.

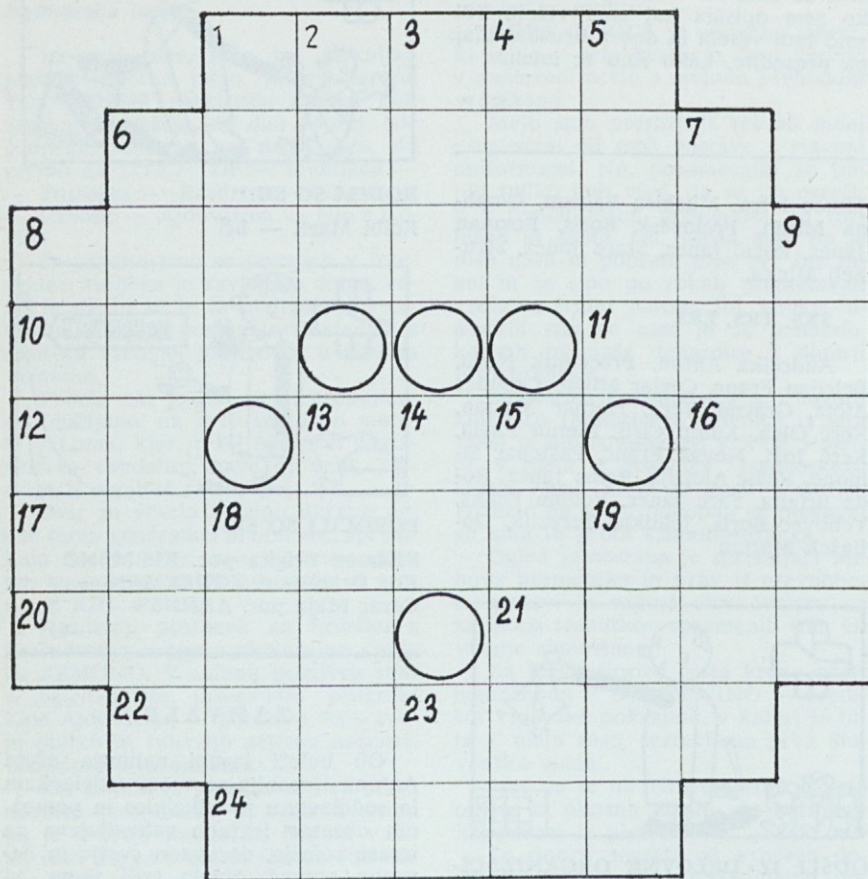
Še posebno se želimo zahvaliti sindikalni organizaciji, oktetu TOSAMA, Gasilskemu društvu in društvu upokojencev za zadnje poslovilne besede ob odprtem grobu.

sin Drolc Ivan,
hčerki Kramar Joži in Kebert Cvetka
ter sestra Černivec Milka

Zahvaljujem se sodelavkam in sodelavcem ter sindikatu Tosame za velenec, spremstvo, izraženo sožalje in razumevanje ob smrti mojega očeta.

Helena Breznik

Nagradna križanka

VODORAVNO:

1. urjenje telesnih sposobnosti
6. v tanke liste razvaljan kositer
8. steber z lučjo za kažipot ladjam
10. katran
11. nekdanji Citroenov avto
12. okrajšava za idem
13. nordijski izraz za smuči
16. kratica za opus
17. široko obročno krilo
20. sinko
21. nekdanji prebivalec Ilirije
22. lepa zunanost
24. finska parna kopel

NAVPIČNO:

1. ljubljanska TV napovedovalka (Melanija)
2. izraz pri šahu
3. množinski osebni zaimek
4. odžagan kos debla
5. 1000 kg
6. majhen sveder
7. železova ruda, rjavi železovec
8. reka v podzemlju v grški mitologiji
9. oblikovalec skulptur iz gline, mavca, lesa
13. požrešnica
14. avtomobilska oznaka Kotorja
15. izraz za Trojo
18. ime pevke Taddio
19. tuje žensko ime
23. začetnici priimka in imena srb. atletinje, svet. rekorderke v teku na 800 m leta 1971

NAGRADE:

1. nagrada: PERVINŠEK Joži — mikalnica
2. nagrada: RODE Janez — elektro delavnica
3. nagrada: PRENAR Silvo — belilnica

Čestitamo!

Prijeten dopust

vam želi

uredniški odbor

Po napornem delu v pričakovanju dopusta?